

Malatya’da Bulunan Tarihi Yapıların 6 Şubat 2023 Depremleri Sonrası Değerlendirilmesi

Doç. Dr. Erkut Sayın

Fırat Üniversitesi

6 Şubat 2023 günü merkez üssü Pazarcık (Kahramanmaraş - Mw = 7.7) ve Elbistan (Kahramanmaraş – Mw = 7.6) olan iki yıkıcı deprem olmuştur. Depremler sırasıyla yerel saat ile 04:17 (01:17 GMT)’de ve 13:24 (10:24 GMT)’de meydana gelmiştir. Bu depremler, Türkiye’deki iki büyük aktif fay sisteminden biri olan sol yanal doğrultu atımlı Doğu Anadolu Fayı (DAF) üzerinde meydana gelmiştir. AFAD verilerine göre meydana gelen bu depremler sığ depremler olup ilk deprem yerin 8.6 km derinliğinde meydana gelirken, ikinci deprem ise yerin 7 km derinliğinde meydana gelmiştir. Deprem başta merkez üssünün yer aldığı il olmak üzere 10 ilde ciddi bir şekilde hissedilmiştir ve büyük miktarda yapı stoku zarar görmüştür. 12 Şubat 2023 tarihine kadar geçen süreçte depremde etkilenen 10 ilde 171 bin 882 bina incelenmiştir. Bu binalardan 24 bin 921’inin ağır hasarlı olduğu ve 300’ün üzerinde yapının tamamen göçtüğü tespit edilmiştir. Deprem sonrası süreçte incelemesi yapılan yapılar betonarme taşıyıcı sisteme sahip olan yapılardır. Ancak depremde en çok etkilenen şehirlerden biri olan Malatya’da birçok tarihi yapı bulunmaktadır. Bu yapıların deprem sonrası durumlarının incelenmesi, yapılara müdahale edebilmek adına oldukça önemlidir.

Bu çalışma kapsamında depremde etkilenen Malatya ilinde bulunan 10 adet tarihi yapının hasar değerlendirilmesi amacıyla saha çalışmalarının yürütülmesi hedeflenmektedir. Bu amaçla; Tarihi Taşhoron Kilisesi (Enlem: 38.2109, Boylam: 38.1830), Malatya Yeni Cami (Enlem: 38.2057, Boylam: 38.1907), Tarihi Ulu Cami (Enlem: 38.2513 Boylam: 38.2159), Malatya Gazi İlkokulu (Enlem: 38.2053 Boylam:38.1928), Silahtar Mustafa Paşa Kervansarayı (Enlem:38.2527 Boylam:38.2153), Tarihi Ak Minare ve Camii (Enlem: 38.2518, Boylam: 38.2207), Tarihi Yusuf Ziya Paşa Camii (Enlem:38.2038, Boylam:38.1851), Melik Sunullah Camii Minaresi (Enlem:38.2520, Boylam: 38.2204), Sütlü Minare Camii (Enlem: 38.2505, Boylam: 38.2206), Samanlıoğlu Camii (Enlem: 38.2110, Boylam:38.1838) yerinde incelenecek ve varsa hasarlar kayıt altına alınarak değerlendirilecektir.

İncelenen yapılar, dünyada yığma yapılar için önerilen standartlar dikkate alınarak incelenecek ve varsa yapısal hatalar değerlendirilecektir. Yapılan saha çalışması neticesinde gözlemlenen hasarlar gerekli kurumlara raporlanacaktır. Çalışmalar esnasında çoğunlukla gözlemsel olarak incelemede bulunulacak ayrıca imkânlar ölçüsünde tahribatsız yöntemlerle yapı malzemelerinin mekanik özelliklerinin de elde edilmesi planlanmaktadır. Elde edilen bulgular, ayrıca mühendislik eğitimlerinde ders materyalleri olarak da sunulacaktır.

Fırat Üniversitesi ve İnönü Üniversitesi İnşaat Mühendisliği öğretim üyeleri ve araştırma görevlilerinin katılımıyla Malatya ilinde yukarıda isimleri verilen tarihi yapılar saha çalışmaları kapsamında incelenecektir. Toplamda gidiş-dönüş olmak üzere yaklaşık 550 km’lik güzergâh üzerinde incelemeler yapılmıştır.